

**ÓZBEKSTAN RESPUBLİKASI MÁDENİYAT HÁM TURİZİM
MINISTRIGI**

**ÓZBEKSTAN MÁMLEKETLÍK KÓRKEM ÓNER HÁM
MÁDENİYAT INSTITUTI NOKIS FILIALI**

DÓRETIWSHILIK İMTİXANLAR BAĞDARLAMASI HÁM BAHALAW
KÜTERİYASI

60210900 – Xalq döretiwiliği (qosiq hám oym) tálırm jónelisi uchun
(sırıtqi)

1. “Jeke qosiqshılıq” páninen
  2. “Oyn” páninen

Nókis - 2023

Bağdarlama Özbekstan mamlaketiň kórkem óner hám mädeniyat institutu Nökis filialı oqiw-metodikalıq keňesinde kórip shıgylǵan hám maqullangán. 2023-jıl — — — -sanlı majlis protokoli.

Kirisiw

60210900 – Xalıq döretıwshılıgi (qosıq hám oyun) – bakalavr ta’lim jónelisine kiriwshi abituriyentlerdiň kásiplik (döretıwshılık) imtixani, hujjetlerim qabil etiw “Ózbekstan Respublikası Joqtarǵı oqiw jurtlarına qabullawa qágyydaları”na muwapiq ámelge asırılatdı.

Qánigelilik boyunsha imtixan ótkiziliwinin izbe-izligi hár bir Joqarǵı oqiw jurtumıng qabil komissiyası tarepinen belgilenedi hám hár jılı qabil etiw qágyydaları körsetiledi.

Dúziwshiler:

- ÓZMKÓMI Nökis filiali “Xalıq döretıwshılıgi” kafedrasi oqıtılıwshısı.
- ÓZMKÓMI Nökis filiali “Xalıq döretıwshılıgi” kafedrasi oqıtılıwshısı.

Pikir bildiriwshiler:

- Bekbergenov Zarlıq - ÓZMKÓMI Nökis filiali “Xalıq döretıwshılıgi” kafedrasi başlıǵı.
- Aximbetova Gulbaxar - ÓZMKÓMI Nökis filiali “Xalıq döretıwshılıgi” kafedrasi docenti.

Pánnıı maqseti hám wazypası

60210900- Xalıq döretıwshılıgi (qosıq hám oyun) bakalavr talım baǵdarında kásiplik (döretıwshılık) imtixanlarabiturientlerdiň jeke atqarılıshı qosıqshılıq hám de oym pánlerinen döretıwshılık kónılkpe hám ilmiy tajriybelerin anıqlawı maqsetinde ótkeriledi.

Jeke qosıqshılıq pánı boyunsha

Jeke qosıqshılıq páninen kiriw imtixanında abiturient 2 qosıqtı xalıq qosıqları yaması kompozitorlар döretpelerinen aytıwi hám sol qosıqtı qálegén qandayda bir bir milliy áshabında aytıwi, bul döretpelerdi analız etiwi hám awızsha sorawılarǵa juwap beriwi kerek.

Awızsha sorawlar ózbek, qaraqalpaq jeke atqarılıshı qosıqshılıq tarıyyxi, ataqlı atqarılıshılar döretpeleri, atqarılışan shıgarmalar, döretpeler avtorlarım

dóretiwshiliik iskerligi, dörepelerde ushraytuǵın atqariwshiliq talqını menen baylanısh boladı.

Abiturient jeke qosıqshılıq tiykarları, atqariw túrleri hám qaǵyýdalarnı haqqında sáwlelendiriewe iye bolıwi;

-jeke qosıqshılıq orımlanwında aymaqlıq usıllardan paydalaniwi;

-jeke qosıqshılıqta abiturient dawısını sap shıńǵırlaytuǵınlıǵınan ónimli paydalana alıwı;

-jeke qosıqshılıqta dawıs kólemín rawajlandırǵanlıǵı;

-jeke qosıqshılıqta 2 shıǵarma atqarılıdi. Shıǵarma dórepesin atqarowi arqali dawıs tembri, diapazonı, estiwi qábileti, muzikalıq sawatı, qosıqshılıq ilimiý tárjıybeleri, shıǵarmalarını sap atqarowi, miynettiń kórkem - anlatpalıq atqarowi, birgelikte atqarowi menen uqsashıqtı atqarowi arqali anqlanadi.

Oym páni boyınsha

Oym páninen kiriw imtixannda abiturient 4 aymaqlıq usıllar (Ferǵana, Buxara, Xorezm, Surxondaryo) ga tán bolǵan oyinlardan ózi qálegen 1 oyındı milliy muzıka menen birgelikte aytıwi, bul atqarıw maydamanın awızsha sorawlarǵa juwap beriwi kerek.

-oyın abiturientlerdiń atqariwshılıq boyınsha sheberleigin kórsete alıwına xızmet etip, oyın mektepleri háréketleriniń parqın, reň-berenlige, tuwrı atqarırı etiliwin, mimikanı kórsetiü múmkınhılıgin jaraata alıwi;

-ózbek oyın mektep wákilleri haqqında maǵlıwmatqa iye boliwi;

-oyın atqarılıp bolınganınn keyin komissiyanıń talabına kóre awızsha sorawlarǵa juwap beriwi talap etiledi.

Awızsha sorawlar ózbek oyın kórkem óneri tariyxı, ózbek oyın mektepleri, olardıń parqı, milliy oyın atqariwshılıar dórepeleri, oyın kórkem ónerine úles qosqan ulı ustaz sazenderler hám kompozitorlar, oyın ansambilleri dóretiwshiliik iskerligi, oyinlarda ushraytuǵın atqariwshılıq talqını menen baylanısh boladı.

Abiturient bilimine qoylatuǵın talaplar

Jeke qosıqshılıq páninen kiriw imtixannda abiturient 2 qosıqtı (xalıq qosıqları yamasa kompozitorlar dórepelerinen) atqarıp beredi:

1. Xalıq qosıqlarınan 1 dóretpe

2. Ózbek kompozitorleri dórepelerinen 1 dóretpe

Oym páninen kiriw imtixannda abiturient 1 qosıqtı (xalıq qosıqları yamasa kompozitorlar dórepelerinen) atqarıp beredi:

1. Ferǵana, Buxara, Xorezm, Surxondaryo aymaqlıq usıllarga tán bolǵan oyinlardan 1 oyn

Jeke qosıqshılıq páni boyınsha kásıplık (dóretiwshılık) imtixanlar tómendegi kriteriya tiykarında bahalanadı:

№	Talapıń názmumı	Maksimal ball
1.	Abiturienttiń surtqı kóriniśi, ádebi hám sóyləw mádeniyati	5
2.	Atqarıw baǵdarlamasınıń barlıq talaplar tiykarında sayılanganlıǵı (xalıq qosıqları yamasa kompozitorlar dórepelerinen)	5
3.	Atqarıw uqıbına	28
4.	Abiturienttiń ásbaptı sezim etivine	15
5.	Atqarıw processindé birgelikeitgi uqsasılıq	5
6.	Atqarılıǵan dórepeler avıordarı haqqında maǵlıwmat beriwig	5
7.	Muzikalıq esitiw hám ritmiń sezim qılıw qábiletine iyeligi	15
8.	Dawıstıń tabiyiligi hám qáliplestirılǵenliginiń tuwn jóneliste ekenligi (artıkulyatsiya, dem alıw, dawıstı isletiw texnikasına mas háraketleniwi).	5
9.	Qosıq hám oyın ansambilları haqqında maǵlıwmatqa iyeligi.	5
10.	Dásturiy qosıqshılıq kórkem óneri wákilleri, mektepleri hám wákilleri haqqında maǵlıwmatqa iyeligi.	5
Jámi ball		93

Oyn pâni boyinsha kâsiplik (dôretiwshilik) imtixanlar tómenegi
kriterya fiykarında bahalanaðı:

Nº	Talaptú mazmuni	Maksimal ball
1.	Ozbek oyn mektepleri, kompozitorlari hám wákilleri haqqında maǵlıwmatqa iyelegi	15
2.	Erkin temada oym oynawi hám muzikanı sezim etiwi	20
3.	Atqarlıgan oyn háraketleri aňlatpalılıgı hám muzikalıq ritmdi sezim etiwi	10
4.	Atqarlıgan oyn lipaslari hám saxna mädeniyati ushın	5
5.	Atqartıw uqpi hám ózbek oym mektepleriniň háraketlerinen ülgiler atqarlıw ushın	13
Jámi ball		63

Kâsiplik (dôretiwshilik) imtixanlardı ótkeriw tártibi

60210900- Xalıq dôretiwshılıgi (qosiq hám oym) bakalavr tâlim baǵdarına hújet tapsırǵan abiturientlerge keste tiykarında bêlgijengen kunde eki túrden ibarat dôretiwshilik imtixanlar bolıp ótedi.

Dôretiwshilik imtixanlar qabil komissiyasi târepinen qâliplestirilgen gruppaldan ibarat bolıp, hár bir abiturientga óz mümkinshiliklerin körsetili ushın 30 minutdan 1 saatqa shekem waqt ajratıldı. Kâsiplik (dôretiwshilik) imtixanlar arnawh auditoriyalarda bolıp ótedi.

Apellyacyıa tártibi

Abiturientler kâsiplik (dôretiwshilik) imtixan nátiyjeleri boyinsha institut qabil komissiyasını apellyacyıa komissiyasına nátiyjeler daǵaza etilgen künden baslap 24 saat dawamında mûrajet etiwleri mûmkın. Abiturient apellyacyıa komissiyasına tek ózi toplaǵan balları boyinsha mûrájet etiwi mûmkın, lekin basqa abiturientler haqqında jazılǵan shaǵum arzaları qabil etilmeydi.

Tiykarǵı hám qosımsha oqıw ádebiyattar hám de informaciya derekleri

- Y.Rajabiy. “O'zbek maqomları” (Shashmaqom) Toshkent, “Print-S” nashr. 2007.
- O. Matyoqubov. “Shashmaqom saboqları” Toshkent YUNESKO tam'ası ostida 2007 y.
- M.Xudoynazarov. “An'anaviy ashulachilar ansamblı” Toshkent, 2005 y.
- M.Xudoynazarov. “An'anaviy yakkaxon qo'shiqchilik” O'zRFA bosmaxonasi, Toshkent, 2006 y.
- M.Xudoynazarov. “An'anaviy ashulachilar ansamblı” O'zRFA bosmaxonasi, Toshkent, 2006 y.
- R.Yunusov. “Faxriddin Sodiqov” “Yangi asr avlodı” nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
- N. Qosimov. “Orzbekiston bastakorları” Rahmatjon Tursunov “Ijod dunyosi” nashriyoti, Toshkent, 2003 y.
- I. Rajabov. “Maqomlar”, “San'at” nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
- R. Nosirov. “Xalıq qo'shiqları kompozisiyası”, “Fan” nashriyoti, Toshkent, 2006 y.
- R.Tursunov, S.Mammopov. “An'anaviy qo'shiq ijrochiligi uslubiyoti” Toshkent, 2003 y.
- I. G'aniyeva. “Tanavorlar” Toshkent, “Uzinkomsentr” nashriyoti 2003 y.
- X. Lutfullayev. “Qo'shiq va san'atkor” Toshkent, 2005 y.
- O. Matyoqubov. “Maqomot” “Musıqa” nashriyoti, Toshkent, 2004 y.
- Q.Mamirov. “Xalıq qo'shiqchiligi” Toshkent, 2006 y.
- N.Abraykulova. “Raqs” Toshkent, 2019 y.
- E.Saitova, N.Abraykulova. “Xoreografiya va raqs san'ati asoslari” Toshkent, 2015 y.
- R.Dosmetova, N.Abraykulova. “Raqs” Toshkent, 2017 y.
- N.Abraykulova. “Raqs jamoaları bilan ishlash uslubiyoti” Toshkent, 2003 y.